

De Zuyd-visie op eigentijds hoger beroepsonderwijs

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding	4
2 De ontwikkeling van de student en de professional	6
3 Activerend onderwijs met eigentijdse technologische toepassingen	8
4 Inhoudelijk actueel onderwijs door geïntegreerd praktijkgericht onderzoek	10
5 Praktijkgericht onderwijs met en voor het werkveld	12
6 Inclusief onderwijs in verbondenheid	14
7 Flexibel onderwijs voor aansluiting bij de behoeftes van studenten en werkveld	16
Tot slot	18

Voorwoord

Zuyd Hogeschool beschrijft in dit document de visie op hoger beroepsonderwijs. Deze visie is geschreven om de visie uit 2014 te actualiseren. De visie uit 2014 bevat elementen die in deze onderwijsvisie overeind blijven, zoals het belang van een goede integratie tussen onderwijs en onderzoek en een sterke koppeling tussen het onderwijs en het werkveld, waarbij communityvorming een essentieel onderdeel is. Toch hebben we gemeend de visie te moeten actualiseren om de huidige tijdsgeest, als het gaat om de rol van het hoger beroepsonderwijs in een leven lang ontwikkelen van professionals in het werkveld en het toenemende belang van technologie in het onderwijs, te adresseren. Dit laatste aspect heeft door de coronacrisis noodgedwongen een 'boost' gekregen en de goede ervaringen die ermee zijn opgedaan willen we dan ook zeker behouden.

Het actualiseren van de onderwijsvisie is ook van belang omdat we de kernkwaliteiten die we beschrijven in de Zuydstrategie 2019-2023 nadrukkelijk in de visie willen incorporeren. In de strategie staat de passie voor de ontwikkeling van de student centraal. Vanuit deze passie is deze visie geformuleerd en zijn verschillende aspecten benoemd die uiting geven aan deze passie, zoals het verzorgen van activerend onderwijs. De visie en de strategie grijpen in die zin in elkaar. De visie geeft input voor strategische keuzes en de uitwerking ervan. Deze uitwerking en het denken in lijn van de strategie maakt tevens dat de visie in een bepaalde maatschappelijke context kan worden aangescherpt. Dit kan worden gezien als een iteratief proces.

Deze onderwijsvisie bouwt dus voort op de eerdere visie, op belangrijke maatschappelijke uitdagingen en op de strategische keuzes die in de afgelopen jaren zijn gemaakt. Dat maakt dat deze visie bottum-up is gevoed door waar we met elkaar aan werken en waar we met elkaar de uitdagingen voor de toekomst zien. Het concept van de visie is met alle directeuren, opleidingsmanagers en lectoren en met de medezeggenschap besproken, en de verbeter suggesties zijn meegenomen in de definitieve tekst. In de gesprekken bleek de herkenning in de beschreven elementen en werd besproken waar we staan en welke mooie uitdagingen deze visie de komende jaren nog met zich meebrengt, bijvoorbeeld ten aanzien van blended learning en technologie, maar ook ten aanzien meer flexibilisering in het onderwijs. De onderwijsvisie zet een stip op de horizon en bepaalt mede de reis die we met elkaar maken om de passie voor de ontwikkeling van de student waar te maken.

Februari 2021
College van Bestuur

Inleiding

Bij Zuyd Hogeschool staat de passie voor ontwikkeling hoog in het vaandel. We richten onze passie op de succesvolle ontwikkeling van studenten tot goed opgeleide professionals voor de (Eu)regio, Nederland of de wereld. Die ontwikkeling is niet alleen gericht op het stimuleren van het leren of het kwalificeren van de student, maar heeft ook een vormend aspect. Daarnaast richten we onze passie op het leven lang ontwikkelen van professionals die al werken en willen blijven leren om hun talenten verder te brengen.

Vanuit deze passie voor ontwikkeling van de student¹ hebben we een visie op onderwijs in het hoger beroepsonderwijs geformuleerd. Deze visie staat hieronder in het kort weergegeven en werken we in het document verder uit.

De Zuyd-visie op hoger beroepsonderwijs

Alle studenten kunnen onbelemmerd studeren in een flexibele, praktijkgerichte onderwijssetting waarin de koppeling met praktijkgericht onderzoek is geborgd. Studenten verwerven eigentijdse beroepsgerichte kennis en vaardigheden in een motiverende, activerende en met technologie ondersteunde leeromgeving. Ze leren hoe zij, door zelf regie te nemen en met een onderzoekende houding, een bijdrage kunnen leveren aan vernieuwingen in de beroepspraktijk en zich daarin op een eigen manier kunnen profileren. Studenten worden – gegeven hun diversiteit – in hun professionele ontwikkeling gezien, gehoord en optimaal begeleid door betrokken docententeams, waarbij begeleiding tijdens transitie momenten extra aandacht krijgt. Door een goede samenwerking met het werkveld stimuleert het onderwijs dat studenten deel uitmaken van een community waarin de professionele cultuur van de beroepspraktijk wordt voorgeleefd. Daardoor kunnen ze zich in verbondenheid en interactie met medestudenten, docenten, lectoren en het werkveld succesvol (blijven) ontwikkelen en uitgroeien tot (blijvend) gewaardeerde beroepsbeoefenaars in onze complexe, steeds meer waarden- en betekenisgedreven maatschappij waarin technologie een belangrijke rol speelt.

¹ We hanteren in dit document de term student. We doelen daarmee niet alleen op de student in enge zin, maar ook op lerenden die in leertrajecten hun competenties verbreden of verdiepen in het kader van een leven lang ontwikkelen.

In het hart van de onderwijsvisie van Zuyd zitten verschillende elementen. Deze elementen staan niet los van elkaar, maar zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar. In ons perspectief is hoger beroepsonderwijs onderwijs waarbij we de ontwikkeling van de student stimuleren door:

- activerend en eigentijds te zijn wat betreft technologie;
- inhoudelijk actueel te zijn door onderzoek te integreren;
- praktijkgericht te zijn met en voor het werkveld;
- inclusief te zijn in verbondenheid;
- in hoge mate flexibel te zijn om aan te sluiten bij de behoeftes.

In dit visiedocument gaan we eerst in op hoe wij de ontwikkeling van de student percipiëren, waarna we de vijf componenten van de onderwijsvisie beschrijven. Daarbij dient vermeld dat de integratie met ons praktijkgericht onderzoek verder gaat dan hier verwoord, daar het onderzoek tevens behoort tot het primaire proces in onze hogeschool. Onze visie op praktijkgericht onderzoek staat beschreven in een apart visiedocument dat ingaat op de betekenis van praktijkgericht onderzoek bij Zuyd Hogeschool². Deze visie beschrijft vijf elementen die maken dat ons praktijkgericht onderzoek als betekenisvol kan worden gezien voor de opleidingen en het werkveld, en voor communityvorming, talentontwikkeling en kennisontwikkeling. Omdat onderwijs en onderzoek samen het primaire proces van de hogeschool vormen, is er een zekere mate van overlap tussen de beide visies.

² Zuyd Hogeschool (2021-concept). *Visie op praktijkgericht onderzoek*.

2

De ontwikkeling van de student en de professional

Het onderwijs dat Zuyd Hogeschool verzorgt is gericht op de ontwikkeling van de student. De ontwikkeling heeft niet alleen betrekking op het cognitieve aspect van leren, maar heeft ook een vormend aspect, waarbij het hebben van een open pedagogisch klimaat belangrijk is. Daarnaast verzorgen we onderwijs en trainingen aan professionals in het werkveld en ook daar werken we vanuit onze passie voor ontwikkeling.

Vanuit het sociaal-constructivistisch perspectief³ zien we het leerproces als een actief proces van het verwerven van kennis, inzichten en vaardigheden die in interactie met medestudenten, docenten, lectoren, professionals in het werkveld en met het leer materiaal ontstaat. Dit leerproces, waarin samenwerkend leren essentieel is, zorgt voor verbondenheid van de student met de opleiding en de verschillende actoren. Het werkveld speelt in het leren een belangrijke rol, zodat het leren in en van authentieke beroepssituaties kan worden vormgegeven⁴. Het leren in een variatie van beroepsgerelateerde situaties (met casuïstiek, in stages, in company, of 'on-the-job') maakt tevens dat de student de professionele cultuur doorleeft.

In de ontwikkeling van de student staat niet alleen het inhoudelijk aanleren van het vak centraal, maar ook de vorming van de student tot persoon en kritische burger met een goede beroepsethos. Dit vraagt van studenten – naast generieke 21e-eeuwse vaardigheden zoals creativiteit, ondernemerschap en kunnen samenwerken – een onderzoekende houding, en daarmee het verwerven van onderzoeksvaardigheden die ingezet kunnen worden om kennis op te doen en te creëren, zodat het leren niet stil komt te staan. Een onderdeel daarvan is het omgaan met informatie en het beoordelen van deze informatie op betrouwbaarheid, gegeven het feit dat studenten veel informatie via internet en social media vergaren⁵. Ook het kunnen analyseren van een probleem en oplossingsgericht kunnen werken zijn belangrijke vaardigheden. Het doen van onderzoek in de beroepscontext is een leerervaring die in de ontwikkeling van de student niet mag ontbreken.

De uitkomst van leren zien we als een verandering in houding, kennis en vaardigheden. Maar ook het vermogen om te leren is een belangrijke uitkomst van leren. Door te leren kan de student leren leren. Dit zelfregulerend leren is het vermogen om eigen gedrag vorm te geven, waardoor de student in staat is om (leer)doelen in een bepaalde context of omgeving te bereiken binnen een bepaalde tijds-spanne⁶. Het zelf reguleren van het leren vraagt om inzicht in eigen prestaties en het kunnen bepalen welke leeractiviteiten nodig zijn om leerdoelen te behalen. Aandacht voor het leren uitvoeren van self-assessments of het formuleren van verbeterpunten en leerdoelen is dan ook belangrijk in het onderwijs. Zelfregulerend leren is essentieel als het gaat om een leven lang ontwikkelen als professional en als burger. Uitgaan van de principes van zelfregulerend leren maakt dat de student uiteindelijk zelf verantwoordelijk wordt voor en regie voert over zijn eigen leerproces.

3 Vygotsky, L. (1978). *Mind in Society*. London: Harvard University Press.

4 Merriënboer, J. J. G. van, & Kirschner, P. A. (2007). *Ten Steps to Complex Learning. A Systematic Approach to Four-Component Instructional Design*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

5 Brand-Gruwel, S., & Stadler, M. (2011). Solving Information-based Problems: Searching, Selecting and Evaluating Information. *Learning and Instruction*, 21, 175-179.

6 Zimmerman, B.J. (2001). Theories of self-regulated learning and academic achievement: An overview and analysis. In B.J. Zimmerman & D.H. Schunk (Eds.), *Self-regulated learning and academic achievement: Theoretical perspectives* (2nd ed., pp. 1-37). Mahwah, NJ: Erlbaum.

De motivatie om te leren en te ontwikkelen beschouwen we als basisvoorwaarde. Leren vanuit een intrinsieke motivatie zorgt voor een diepere verwerking van het geleerde en draagt bij aan het zelfvertrouwen en de vorming van de student als mens en professional. Ook maatwerk richting studenten, zodat ze gehoord worden en het onderwijs aansluit bij hun behoeftes, draagt bij aan de motivatie om te studeren. De motivatie van studenten wordt ook versterkt door een goede binding van de student met de opleiding, de docenten, de lectoren en de medestudenten, als ook met het werkveld. Deze verbondenheid zorgt voor een goede integratie en het gevoel erbij te horen en onderdeel uit te maken van een community.

Regie hebben over het eigen leren en daarover autonomie ervaren, zelfvertrouwen hebben en het gevoel hebben competent te zijn, zijn de basisbehoeftes⁷ als het gaat om het hebben van een intrinsieke motivatie. Door in het onderwijs tegemoet te komen aan deze basisbehoeftes en door het creëren van een positief pedagogisch klimaat, staan we aan de wieg van de ontwikkeling van de student in al zijn facetten.

---

⁷ Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55, 68-78.

3

Activerend onderwijs met eigentijdse technologische toepassingen

Als Zuyd gunnen we alle studenten in hun opleiding onderwijsactiviteiten die aanzetten tot actief leren, omdat het motiveert en leidt tot het gedegen verwerven van kennis, vaardigheden en attitudes, wat weer positief bijdraagt aan de leerprestaties. Opleidingen die een didactiek hebben die studenten aanzet tot actief leren laten een hoger studierendement zien én een kortere studieduur⁸. Kenmerkend voor actief leren in het beroeps-onderwijs, is dat de studenten werken aan de hand van opdrachten die uitgaan van authentieke situaties of problemen vanuit de beroepspraktijk en die leiden tot beroepsgerelateerde producten. Activiteiten die studenten – vaak ook in groepsverband – uitvoeren zijn dan niet gericht op het consumeren van kennis, concepten en procedures, maar op het toepassen, analyseren, evalueren en creëren ervan in een veelal complexe, authentieke opdracht of situatie⁹.

Bij het vormgeven van actief leren stimuleren we het gebruik van werkvormen die passen bij de leerdoelen, rekening houdend met de voorkennis, leercompetenties en belangstelling van studenten¹⁰. Daarbij is het hanteren van blended learning-principes¹¹ in het huidige tijdsgewricht niet meer weg te denken¹². Al zal voor Zuyd fysiek onderwijs op de locaties het uitgangspunt blijven, want sociale binding en het vormend aspect daarvan zijn belangrijk. Echter, een goede mengvorm van face-to-face- en op ict-gebaseerde onderwijsactiviteiten, leermaterialen en tools (zoals kennisclips, instructievideo's, opgenomen hoorcolleges of webinars) die elkaar versterken, zal studenten helpen hun leerproces optimaal vorm te geven. In die mengvorm staat de binding en de vorming van de student hoog in het vaandel. Om dat te realiseren is interactie tussen studenten, medestudenten, docenten, lectoren en het werkveld essentieel. Het realiseren daarvan in een blended leeromgeving vraagt goede interactiemomenten, zowel in de fysieke als in de online omgeving, middels synchrone (bijvoorbeeld online classrooms met breakout-rooms) en a-synchrone vormen (bijvoorbeeld een chatfunctie) van communicatie.

Naast het verzorgen van goed gebalanceerd blended onderwijs staan we voor de toepassing van eigentijdse technologie in het onderwijs. Zo kunnen 'virtual reality'-toepassingen in allerlei complexe situaties worden ingezet om studenten een 'levensechte' leerervaring te geven in een veilige context. Via een computer wordt dan een situatie gesimuleerd en met de virtual reality-bril wordt de student visueel en auditief – met een gerichte opdracht – ondergedompeld in de 360°-omgeving. Ook serious games, waarbij spelvormen en spelelementen ingebracht worden om leerdoelen te behalen, kunnen

8 Bakx, D. & Van Nuland, E. (2015). *Studiesucces verhogen. Bevindingen en maatregelen uit de literatuur*. Breda: Avans Hogeschool

9 Anderson, L. W. and Krathwohl, D. R. (2001). *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*, New York: Longman

10 Van der Klink, M. (2017). *Sleutels voor studeerbaarheid. Intern rapport*. Heerlen: Zuyd Hogeschool.

11 Rubens, W. (2016). *Elf modellen voor blended learning*. Retrieved from <https://www.te-learning.nl/blog/elf-modellen-voor-blended-learning/>

12 Deze visie is geschreven tijdens de coronacrisis. Deze crisis heeft het vormgeven van blended learning bespoedigd. De ervaringen helpen ons in de toekomst vormen van blended learning te integreren in ons beroepsonderwijs.

Studenten Communication and Multimedia Design creëren eigen 3D online onderwijs- en social hotspot

Studenten van de opleiding Communicatie en Multimedia Design hebben in coronatijd het onderwijs op afstand handen en voeten gegeven. Waar enerzijds het onderwijs vaak nog zoekend is naar functionele en aantrekkelijke online leer- en onderwijsomgevingen en anderzijds studenten uitkijken naar een online plek om met elkaar te 'chillen', hebben de studenten en docenten van deze opleiding samen zélf hun eigen onderwijs-, leer- en sociale omgeving gecreëerd. Niet omdat het door de coronacrisis 'moest', maar omdat ze het 'leuk' vonden en er 'zin in' hadden. Er werd een online ruimte gecreëerd waar studenten met behulp van een 'avatar' kunnen rondlopen. Deze ruimte is doorontwikkeld tot een virtuele onderwijs- en social hotspot met een eigen auditorium, werkruimtes en een expositiehal. Zo vinden er posterpresentaties en exposities plaats, volgen én geven studenten er workshops en voeren ze gezamenlijke projecten uit en geven docenten online onderwijs. Bovendien worden in de expositiehal de werken van studenten niet alleen geëxposeerd, maar ook beoordeeld. Het succes heeft ervoor gezorgd dat ook aankomende studenten er kunnen proefstuderen.

Studenten Business Studies en Communication and Multimedia Design studeren online af

Jill en Kimberly, studenten van respectievelijk de opleidingen Business Studies en Communication and Multimedia Design, zijn in het voorjaar van 2020 de eersten binnen Zuyd Hogeschool die op afstand afstuderen. 'We zagen het door de lockdown vrijdag al een beetje aankomen en hebben toen direct gekeken wat we als eerste moesten oppakken. 's Maandags was er daarom al contact met de examencommissie om alles te regelen', vertelt de opleidingsmanager. Jill is erg opgelucht dat het goed is gekomen. 'Eigenlijk zou 's maandags de verdediging van mijn scriptie plaatsvinden. Helaas kon dat last minute niet doorgaan vanwege de ontwikkelingen rondom het coronavirus. Heel even dacht ik dat ik mijn studie nog niet kon afronden, maar gelukkig werd er snel naar een oplossing gezocht. En daar zat ik dan dinsdags achter mijn laptop. Ik ben blij dat Zuyd met mij naar een mogelijkheid heeft gezocht om toch mijn studie te kunnen afronden. Nu kan ik tenminste zeggen dat ik geslaagd ben!'

de leeromgeving versterken. Het competitieve element werkt vaak uitdagend en motiverend. Ook het toepassen van 'augmented reality', waarbij digitale beelden via de mobiele telefoon over de werkelijkheid worden gelegd, leveren uitdagende leerervaringen op¹³. Zo kan bijvoorbeeld een student architectuur lopend in een stad via een app informatie over interessante gebouwen gepresenteerd krijgen. Tot slot is het activerend en motiverend voor studenten om eigen leerpresentaties en vorderingen inzichtelijk te hebben. Een uitwerking met 'learning analytics', waarbij data vanuit de leeromgeving en/of onderwijssystemen worden gegenereerd, inzichtelijk worden weergegeven en van concreet advies worden voorzien, kan daarbij behulpzaam zijn. Een persoonlijk dashboard in de digitale leeromgeving, waarin studenten het behalen van de doelen – in de vorm van summatieve en formatieve toetsen – kunnen volgen in relatie tot de medestudenten, is daarvan tevens een uitwerking¹⁴.

¹³ Ternier S., de Vries F., Börner D., Specht M. (2014) Mobile Augmented Reality with Audio. In: Cerone A. et al. (eds) *Information Technology and Open Source: Applications for Education, Innovation, and Sustainability*. SEFM 2012. Lecture Notes in Computer Science, vol 7991. Springer, Berlin, Heidelberg.

¹⁴ Jivet, I., Scheffel, M., Drachsler, H., and Specht, M. (2017). *Awareness is not enough. Pitfalls of learning analytics dashboards in the educational practise*. 12th European Conference on Technology-Enhanced Learning. Tallinn, Estonia, 12-15 September 2017.

4

Inhoudelijk actueel onderwijs door geïntegreerd praktijkgericht onderzoek

Onze studenten verdienen dat ze tijdens hun studie worden opgeleid tot nieuwsgierige en onderzoekende professionals die geleerd hebben kritisch te reflecteren op hun eigen beroepspraktijk. Dit vraagt inhoudelijk actueel onderwijs met een focus op het ontwikkelen van een onderzoekende houding. Het praktijkgericht onderzoek van onze lectoren en docenten die in de lectoraten participeren, in samenwerking met onze studenten en het werkveld, draagt bij aan inhoudelijk actuele curricula met een focus op de ontwikkeling van studenten met een kritische en onderzoekende attitude¹⁵.

Het lectoraat Global Minds en de minor Horizons in Hospitality

Tijdens de minor Horizons in Hospitality, waaraan het lectoraat Global Minds in belangrijke mate bijdraagt, gingen studenten van de Hotel Management School

Maastricht in 2019 met de trein naar Amsterdam om twee vooraanstaande bedrijven te bezoeken: Rituals en Heineken. De eerste stop was het Benelux Office van Rituals op de Herengracht. De studenten kregen verschillende introducties over hoe er binnen het bedrijf wordt gewerkt en wat een area manager dagelijks doet. Ook de mogelijkheden voor stages werden daarbij belicht. Tijdens het bezoek aan de shop vertelde een medewerker hoe Rituals hospitality in het bedrijf implementeert. Daarna bezochten de studenten Heineken. In de presentaties lag de nadruk op hospitality en het creëren van de 'Heineken feeling' tijdens grote events. Het bezoek eindigde met de Heineken Experience Tour, waarin de geschiedenis van het bedrijf werd verteld.

¹⁵ Schoenmakers, S. (2013). *Kennismaken om kennis te maken, verbindingen tussen onderzoek en onderwijs*. e-book Heerlen: Zuyd Hogeschool.

Een goede integratie van het onderzoek in het onderwijs zorgt niet alleen voor een actuele inhoud van het onderwijs, maar maakt ook dat studenten leren een onderzoekende houding aan te nemen en dat hun onderzoekattitude wordt gevormd. De integratie gaat daarbij verder, want onderzoek in de lectoraten wordt veelal samen met professionals uit het werkveld en andere kennisinstellingen uitgevoerd. Lectors, docenten en professionals uit het werkveld werken – geïntegreerd in het curriculum – in onderzoek met studenten samen aan praktijkproblemen en maatschappelijke thema's. De wijze waarop het onderzoek vorm krijgt en de wijze waarop de attitudevorming plaatsvindt, zal per domein verschillen. Het onderzoek bij de kunstopleidingen is vaker exploratief van aard en binnen de techniekopleidingen is het misschien eerder experimenteel. Deze diversiteit in het onderzoek omarmen we en in de samenwerking tussen de domeinen ontstaan mooie nieuwe inzichten. Studenten worden daarin meegenomen en zo matchen we afstuderende studenten met onderzoeksopdrachten vanuit de behoeftes in de maatschappij, werken studenten in Centres of Expertise, praktijkleerwerkplaatsen, laboratoria of skillslabs samen aan onderzoeksopdrachten met en binnen een professionele onderzoeksomgeving. Op deze wijze worden ze onderdeel van een beroepscommunity.

De integratie van het praktijkgericht onderzoek in het onderwijs maakt tevens dat, vanuit de expertise die wordt opgebouwd, de resultaten worden vertaald naar de inhoud van de curricula. Zo kunnen onderzoeklijnen van lectoraten zijn afgestemd op uitstroomprofielen van opleidingen en kunnen studenten daarin participeren. Ook de ontwikkeling van specifieke minoren die maatschappelijk en voor de ontwikkeling van de student van belang zijn, sluiten aan op de thema's van de lectoraten. Zo zijn de thema's die in de regio spelen (gezonde samenleving, toekomstbestendig bedrijfsleven, waardevolle wijken en circulair produceren) gekoppeld aan ons onderwijs en leiden we, samen met de professionals uit het werkveld, studenten op die als startende professionals in de beroepspraktijk hun weg kunnen vinden.

De wijze waarop ons praktijkgericht onderzoek bijdraagt aan de ontwikkeling van studenten gaat verder dan alleen het bijdragen aan onderdelen van het curriculum. Ook in de community-vorming en de praktijkgerichtheid hebben de lectoraten met hun onderzoek een belangrijke rol. Deze staat beschreven in de visie op praktijkgericht onderzoek bij Zuyd Hogeschool¹⁶.

Onderzoek en onderwijs geïntegreerd in de kunstopleidingen

Jaarlijks organiseert het lectoraat Autonomie en Openbaarheid in de Kunsten een onderzoeksatelier binnen het curriculum van een van de kunstopleidingen.

Het onderzoeksatelier is een hybride leeromgeving rondom een (maatschappelijk) thema, waarin uitdagend onderwijs gecombineerd wordt met artistiek onderzoek. De uitwisseling tussen maken en reflecteren, tussen denken en doen, staat centraal. De ateliers spelen zich af op grensvlakken van disciplines en vormen kruispunten waar kunst, wetenschap en samenleving elkaar kunnen ontmoeten. Deze interdisciplinariteit resonanceert met het toenemend hybride werkveld van kunstenaars en ontwerpers. Meer dan ooit tevoren zoeken makers, in dienst van hun artistieke praktijk, aansluiting bij uiteenlopende partners en contexten. Het is daarom belangrijk dat studenten leren om hun werk relevant te maken voor nieuwe domeinen. Het leren doen van onderzoek levert hieraan een belangrijke bijdrage.

¹⁶ Zuyd Hogeschool (2021-concept). *Visie op praktijkgericht onderzoek*.

5

Praktijkgericht onderwijs met en voor het werkveld

Als Zuyd Hogeschool leiden we studenten op en scholen we professionals die hun kennis en vaardigheden verder willen ontwikkelen om goed te kunnen (blijven) functioneren in de complexe beroepspraktijk en een bijdrage te kunnen (blijven) leveren aan vernieuwingen en innovaties in die beroepspraktijk. Dit betekent dat het onderwijs een directe koppeling heeft met de beroepspraktijk, om studenten een goed beroepsbeeld en reële verwachtingen te geven en om hen mee te nemen in de beroepscommunity. Bij een goede koppeling tussen onderwijs en praktijk passen studenten gemakkelijker de theorie in die praktijk toe en dat maakt dat de transfer van theorie naar praktijk wordt vergroot¹⁷.

De samenwerking met het werkveld om de verankering in de praktijk en de aansluiting met de behoeftes vanuit het werkveld te borgen, kan in verschillende betekenisvolle vormen worden uitgewerkt. Zo kan het werkveld intensief betrokken worden bij de ontwikkeling, inrichting en uitvoering van het onderwijs, kunnen studenten regelmatig praktijkervaring opdoen tijdens verschillende stagemomenten in de opleiding, of werken studenten samen met lectoren, docenten en professionals uit het werkveld in onderzoeksprojecten aan praktijkproblemen. Ook kunnen opleidingen werken volgens het concept en de principes van werkplekleren¹⁸. De ervaring leert dat onze afgestudeerde studenten hierdoor goed landen in de beroepspraktijk en daarbij worden getypeerd als ondernemende, startbekwame professionals.

We leiden onze studenten op voor een werkveld dat zich niet alleen richt op de (Eu)regio, maar ook op een nationaal en internationaal perspectief. We willen studenten een brede scope geven en kansen bieden om kennis en vaardigheden gericht op het ontwikkelen van een 'global mind' te verwerven. De voertaal van ons onderwijs is Nederlands, maar gegeven dit perspectief kunnen studenten de minoren Duits en Frans volgen en zijn er mogelijkheden om andere talen te leren. Het ontwikkelen van een internationaal georiënteerde attitude om zich vrij te kunnen bewegen over de landsgrenzen is de ambitie. Dat betekent dat studenten, in samenwerking met het werkveld, over de grenzen heen in projecten participeren of minoren volgen, internationale stages lopen of deelnemen aan exchange-programma's en zo aandacht besteden aan de ontwikkeling van interculturele

¹⁷ Salomon, G., & Perkins, D. N. (1989). Rocky roads to transfer: Rethinking mechanisms of a neglected phenomenon. *Educational Psychologist* 24, 113-142.

¹⁸ Van der Klink, M. & Boon, J. (2017). Toetsen van werkplekleren. In Van Berkel, H., Bax, A. & Joosten-Ten Brinke, D. (red.). *Toetsen in het hoger onderwijs*, 241-251. Houten: Bohn Stafleu van Loghum

Applied Science: praktijkonderwijs op de Brightlands Chemelot Campus

Alle studenten van de opleiding Applied Science leiden we op in de beroepspraktijk van de Brightlands Chemelot Campus. Als beginnende professionals werken ze hier vanaf dag één in 'learning communities' samen met docenten, lectoren en ervaren professionals uit het werkveld aan maatschappelijke opgaven binnen de thema's duurzaamheid en gezondheid. In 'state-of-the-art'-laboratoria op de campus werken de studenten in het hart van de wereld van chemie.

HBO-Rechten en Zuyd Legal Lab

Zuyd Legal Lab is het leerwerkbedrijf van de opleiding HBO-Rechten van Zuyd Hogeschool waarin studenten, onder begeleiding van professionals – docenten, lectoren, advocaten en een voormalig gerechtsdeurwaarder – juridische diensten verlenen. In deze setting leren studenten 'on the job'. Op de website van het Legal Lab schrijven studenten blogs die relevant zijn voor de beroepspraktijk. Daarnaast is met studenten een chatbot (Legal Lot) ontwikkeld die bijdraagt aan de toegang tot recht, omdat die helpt eenvoudige juridische vragen op een laagdrempelige en goedkope manier te beantwoorden. Kennis over het ontwikkelproces delen de studenten in de blogs.

competenties. Door de opgedane 'global competences' leveren studenten een bijdrage aan de brede maatschappij en door de rijke samenwerking met het werkveld – zowel in de regio, in de Euregio, landelijk als internationaal – staan we voor gedifferentieerde praktijkgerichte opleidingen¹⁹.

In het werkveld werken vele alumni van Zuyd Hogeschool. Het onderhouden van de relatie met alumni geeft ons input voor de wijze waarop we ons onderwijs met en voor het werkveld kunnen vormgeven. Alumni die weten hoe ons onderwijs is vormgegeven, kunnen goed aangeven wat de toegevoegde waarde van het onderwijs is, maar kunnen ook aangeven of ze bepaalde competenties in de opleiding hebben gemist.

¹⁹ Hoefnagels, A., & Schoenmakers, S. (2018). Developing the Intercultural Competence of Twenty-First-Century Learners with Blogging during a Work Placement Abroad. In J. A. Oskam, D. M. Dekker, & K. Wiegink (Eds.), *Innovation in Hospitality Education: Anticipating the Educational Needs of a Changing Profession* (pp. 123-142). Cham: Springer International Publishing.

6

Inclusief onderwijs in verbondenheid

We gunnen onze studenten dat ze zich betrokken voelen bij Zuyd Hogeschool – bij de opleiding, de docenten en de medestudenten – en onderdeel worden van de community waarin de beroeps cultuur wordt doorleefd. Betrokkenheid hangt sterk samen met zowel de academische als ook de sociale integratie van een student in een opleiding. Bij academische betrokkenheid draait het om de identificatie met de opleiding en met het werkveld waarin de student gaat participeren, en om actieve participatie in de onderwijsactiviteiten. De betrokkenheid en het vormen van een community kent verschillende kanten en hierin ligt zowel een opgave voor de opleiding, in samenspraak met de lectoren en het werkveld, als ook voor de student. Het expliciet aandacht geven aan community-vorming zorgt voor de voor de student essentiële verbinding. Het ontbreken van betrokkenheid met en verbinding in de community is een belangrijke verklaring voor uitval, met name in het begin van de studie²⁰.

Het is van belang dat we de academische binding vanaf de start van een opleiding bewerkstelligen. Contactmomenten tussen docenten, studenten, lectoren en professionals uit het werkveld tijdens de eerste honderd dagen zijn belangrijk om te zorgen voor de academische integratie. De opbouw van het curriculum, met voldoende contacturen aan het begin van het eerste jaar, de benaderbaarheid en beschikbaarheid van docenten, vormen van peer-tutoring, het als student hebben van een student-begeleider en voldoende contactmomenten met het werkveld, zijn gedurende de gehele opleiding essentieel.

Een warm welkom bij de opleidingen van Zuyd

Onder de noemer Warm Welkom@Zuyd heten we jaarlijks mbo-studenten welkom die in het kader van hun 'doorstroom hbo-keuzedeel' sfeer komen proeven bij de opleidingen van Zuyd. Tijdens de oriëntatiemiddag is er gelegenheid om meer te weten te komen over studeren in het hbo en over Zuyd Hogeschool en de studiefaciliteiten, en in gesprek te gaan met zittende hbo-studenten. In hun voorlaatste leerjaar kunnen mbo-studenten een 'doorstroom hbo-keuzedeel' kiezen. Dit doorstroom hbo-keuzedeel is enigszins vergelijkbaar met een minor in het hbo en is ontwikkeld door docenten uit het mbo, in samenwerking met docenten en studenten van Zuyd.

²⁰ Severiens, S. E., & Schmidt, H. G. (2009). Academic and social integration and study progress in problem based learning. *Higher Education*, 58, 59-69.

Opleidingen in de zorg: interprofessioneel opleiden en samenwerken

De gezondheidszorg verandert. De tijd dat een verpleegkundige alleen verpleegkundige was, is voorbij. Dat geldt voor alle zorg, of het nou gaat om ergotherapie, fysiotherapie of psychologie. Je moet de taal spreken van andere specialisten. Uiteraard hoef je als verpleegkundige geen fysiotherapie te geven, maar je moet wel herkennen wanneer je een fysiotherapeut moet inzetten. Interprofessioneel samenwerken is een voorwaarde voor elke toekomstige zorgprofessional. Met IPOS-onderwijs en het bijzondere kenmerk die de zorgopleidingen typeren, willen we studenten al vroegtijdig leren samenwerken met andere disciplines. Het is een tweede natuur.

Sociale interactie tussen docenten en studenten heeft een positief effect op het welbevinden van studenten. Het gaat dan bijvoorbeeld om het wekken van interesse en enthousiasme van de student voor de stof, het stellen van duidelijke doelen, het stellen van open vragen en het uitdagen tot discussiëren, en de bereikbaarheid en behulpzaamheid van de docent. Sociale interactie in relatie tot medestudenten heeft een even groot effect. Dan gaat het vooral om het samenwerkend leren in kleine groepen, waar studenten dan een duidelijke eigen taak en verantwoordelijkheid hebben. De sociale integratie is mede van belang als het gaat om de algemene persoonlijke vorming van de student. Een open en transparant pedagogisch klimaat geeft studenten kansen om denkvaardigheden, persoonlijkheid en karakter te ontwikkelen, zodat ze kunnen omgaan met de complexiteit van de huidige wereld en met het onbekende van de toekomstige wereld.

Aandacht hebben voor sociale integratie en vorming in alle facetten, betekent ook aandacht voor diversiteit in het onderwijs. De studentpopulatie in het hoger onderwijs wordt steeds meer divers. We gunnen onze studenten een inclusieve leeromgeving waarin elke student zich optimaal kan ontwikkelen, ongeacht geslacht, persoonlijkheid, leerstijl, culturele achtergrond, levensbeschouwing of eventuele functiebeperking. Het omgaan met diversiteit sluit aan bij het uitgangspunt dat we studenten interculturele competenties willen laten ontwikkelen. Door rekening te houden met de diversiteit en tijdens het onderwijs een brede kijk vanuit verschillende perspectieven op maatschappelijke thema's aan te moedigen, leiden we studenten op tot weldenkende, startbekwame professionals met een moreel kompas²¹. Daarbij is het ook van belang om oog te hebben voor diversiteit in het docentencorps.

21 Van Mieghem, A., Verschuieren, K., Petry, K., & Struyf, E. (2018). Inclusief onderwijs : een overzicht vanuit de literatuur. *Impuls voor Onderwijsbegeleiding*, 49, 13-20.

7

Flexibel onderwijs voor aansluiting bij de behoeftes van studenten en werkveld

Ondanks dat in het onderwijs de eindkwalificaties veelal vaststaan, vinden we het bij Zuyd Hogeschool een groot goed dat studenten deze kwalificaties kunnen behalen in een leeromgeving waarin ze een bepaalde mate van keuzevrijheid hebben. Het hebben van keuzemogelijkheden die aansluiten bij het leerproces, de ontwikkelingsfase en de interesse van de student heeft een positieve invloed op de leerresultaten. Onze studentenpopulatie is heterogeen en onze studenten verschillen in wat ze nodig hebben om succesvol te kunnen zijn. Omdat we willen dat ons onderwijs gelijke kansen voor alle studenten biedt, is het vanzelfsprekend dat we in ons onderwijs bewust rekening houden met die verschillen tussen studenten, waarbij studenten met een functiebeperking nadrukkelijk onze aandacht hebben. Het aanbieden van flexibele leerpaden kunnen daarbij behulpzaam zijn.

Een onderwijsprogramma biedt studenten mogelijkheden om keuzes te maken in het te volgen leerpad en de wijze waarop ze doelen willen behalen. Dit vraagt een bepaalde mate van flexibiliteit in de onderwijsprogramma's, bijvoorbeeld in het keuzeaanbod van minoren, projecten waaraan studenten kunnen werken, stages die studenten kunnen lopen en de wijze en de momenten waarop we toetsen²². Ook het makkelijk kunnen switchen van opleiding is voor studenten soms wenselijk, want jong keuzes maken blijft, ondanks goed geuite verwachtingen, moeilijk. Het begeleiden van studenten in het maken van de juiste keuze is daarbij van belang. Het organiseren van flexibele leeromgevingen vraagt in ons perspectief ook om een goede afstemming binnen de gehele onderwijsketen, om studenten met bepaalde ambities uit het middelbaar beroepsonderwijs een goede overgang te gunnen naar de hogeschool en om onze studenten goed door te laten stromen naar het wetenschappelijk onderwijs.

In onze onderwijsvisie reikt flexibilisering van het onderwijs verder dan alleen het binnen een opleiding realiseren van mogelijke leerpaden. We streven ernaar om, in het kader van een leven lang ontwikkelen, professionals in het werkveld met verschillende opleidings- en trainingsprogramma's de mogelijkheid te bieden hun talenten te ontwikkelen en om zich te kunnen blijven profileren. We zien dit als een maatschappelijke opdracht van het hoger beroepsonderwijs en dat vraagt om een flexibel onderwijssysteem waarbij voltijd-, deeltijd- en duaal bachelor-, master- en associate degree-opleidingen goed op elkaar aansluiten. Daarbij is het van belang dat studenten en lerenden eerder verworven competenties kunnen inzetten en met leren op de werkplek leeruitkomsten kunnen

²² CINOP (2019). Flexpraktijken. In gesprek met flexibiliseringspioniers in het beroepsonderwijs. 's-Hertogenbosch: CINOP.

Engineering: het succes van de flexibele deeltijdopleiding

De deeltijd bacheloropleiding Engineering toont aan dat het flexibel onderwijsconcept in het kader van de pilot 'flexibilisering hoger onderwijs' aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt. Bij deze deeltijdopleiding wordt werken en leren gecombineerd in de eigen werkomgeving en wordt veel persoonlijke aandacht geschonken aan de deelnemende professionals. Een kernteam van enthousiaste, betrokken docenten dat nu al ruim twee jaar gestalte geeft aan de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijsprogramma heeft ervoor gekozen om beroepsrollen als uitgangspunt te nemen voor het onderwijsprogramma. Tot deze keuze is het team gekomen na onderzoek van de scholingsbehoefte in het regionale bedrijfsleven. In dit onderwijsprogramma is een zeer prettige cultuur ontstaan tussen de deelnemers en de begeleidende docent-coaches.

Betere aansluiting door deelname aan Technasia

In 2017 is Zuyd een samenwerking aangegaan met het Bernardinuscollege (Heerlen), Sophianum (Gulpen), Graaf Huyn College (Geleen) en Lyceum Schöndeln (Roermond) om de ontwikkeling van bètatalenten te stimuleren. Zuyd steekt de samenwerking met deze 'technasia' breed in. Zo worden technasiumleerlingen bij hun 'meesterproef' – de afsluitende opdracht die zij uitvoeren in hun examenjaar – niet alleen door hun eigen docenten begeleid, maar ook door docenten van Zuyd. Daarnaast wordt de technasiumleerlingen een brede studie- en beroepsoriëntatie aangeboden, zodat zij gericht en gemotiveerder een studiekeuze maken. Tijdens gezamenlijke studiemiddagen wisselen docenten van de technasia en van Zuyd kennis en expertise uit in het kader van hun professionalisering.

behalen om aan de eindkwalificaties van een opleiding te kunnen voldoen. Ook korte trainingsprogramma's op maat in contractvarianten bieden mogelijkheden om professionals in bepaalde sectoren gericht op te leiden en te trainen.

Om aan al deze behoeftes ten aanzien van een leven lang ontwikkelen te voldoen is structurering op de inhoud en op de organisatie van het onderwijs van belang, zoals bijvoorbeeld het modulair aanbieden en certificeren van onderwijseenheden²³. Het ontwerpen en organiseren van flexibilisering in het onderwijs, waarbij we recht doen aan een goede opbouw van curricula en gerichte leerlijnen, de verhouding tussen studeerbaar, doceerbaar en betaalbaar onderwijs en waarbij we rekening houden met de logistieke organisatie in de ondersteunende processen, is een uitdaging. Maar een heldere structurering in een flexibele leeromgeving maakt dat we tegemoet kunnen komen aan de behoefte van de student en het werkveld.

²³ Merriënboer, J. J. G. van, & Kirschner, P. A. (2007). *Ten Steps to Complex Learning. A Systematic Approach to Four-Component Instructional Design*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Tot slot

De Zuyd-visie op eigentijds hoger beroepsonderwijs sluit aan bij de passie die we hebben voor het (blijven) ontwikkelen van de student en de professional. Vanuit deze visie richten we ons onderwijs zo in dat we onze studenten maximaal toerusten voor een mooie toekomst, waarbij ze blijven leren en ambities blijven koesteren om te groeien in hun beroep.

Onze ambitie is dat ook het werkveld – in de (Eu)regio en (inter)nationaal – aangeeft dat je studenten van Zuyd Hogeschool moet omarmen, omdat ze als bekwame professionals met een onderzoekende en kritische houding een bijdrage leveren aan de innovatie in het beroepenveld. Deze ambitie vraagt in samenwerking met het werkveld om een goede integratie van ons onderwijs met het praktijkgerichte onderzoek, zodat in samenhang kan worden opgeleid.

Het goed studeerbare onderwijs dat we volgens deze visie ontwikkelen zal ook steeds dienen te blijven voldoen aan de principes van doceerbaarheid, organiseerbaarheid en betaalbaarheid, zodat vanuit Zuyd-perspectief allerlei processen goed te organiseren en reguleren zijn. Als bijvoorbeeld processen rondom roostering goed aansluiten bij doceerbare opleidingen en programma's, komt dat de studeerbaarheid en het welbevinden van alle studenten en medewerkers ten goede. Het goed doordenken van een flexibel onderwijssysteem dat goed doceerbaar, organiseerbaar en betaalbaar is, vormt een mooie uitdaging voor de toekomst.

De basis is het zorg dragen voor eigentijds onderwijs en het creëren van ruimte voor innovatieve initiatieven om de kwaliteit van onderwijs steeds te verbeteren. Dit heeft ook alles te maken met onze visie op onderwijskwaliteit en op kwaliteitszorg²⁴, waarbij we in PDCA-cycli werken aan continue verbetering.

Inhoudelijk actuele opleidingen, met en voor het werkveld, ontwikkeld met door technologie ondersteunde activerende werkvormen, zorgend voor inclusiviteit en verbinding in een flexibele setting, maakt dat we studenten opleiden en professionals in hun leven lang ontwikkelen ondersteunen, zodat ze worden gewaardeerd als kritische en weldenkende beroepsbeoefenaars.

---

²⁴ Zuyd Hogeschool (2020). *Handboek Kwaliteitszorg Zuyd*.

Stichting Zuyd Hogeschool
Postbus 550
6400 AN Heerlen

Colofon

Uitgave: Zuyd Hogeschool

Samenstelling en (eind)redactie: schrijftteam o.l.v. Saskia Brand-Gruwel,
dienst Marketing en Communicatie.

Vormgeving: Lücker Design

Beeld/fotografie: Jonathan Vos Fotografie e.a.

Februari 2021

